

سه‌م مالیات در توسعه اقتصادی کشور

قرار گرفته است.

پیش‌نیاز فرهنگ مالیات‌ستانی

در کنار الزامات اقتصادی و ساختاری، نگاه مردم به مالیات یکی از ارکان اصلی موفقیت هر نظام مالیاتی است. اگر شهروندان مالیات را به‌عنوان «هزینه مشارکت در اداره کشور» تلقی کنند، تمایل آنها به پرداخت داوطلبانه و شفاف مالیات به‌شدت افزایش می‌یابد. این پذیرش اجتماعی مالیات، زمینه‌ساز افزایش رضایت عمومی و کاهش فرار مالیاتی خواهد بود.

اما اگر این هزینه را تحمیلی یا بی‌اثر بدانند، نه تنها فرار مالیاتی رشد می‌کند، بلکه شکاف بین دولت و مردم نیز عمیق‌تر خواهد شد و اعتماد عمومی به نظام مالیاتی کاهش می‌یابد. بنابراین، اهمیت آموزش مالی، شفاف‌سازی در هزینه‌کرد مالیات و گزارش‌دهی عمومی دولت بیش از پیش احساس می‌شود و باید به صورت مستمر و هدفمند دنبال شود تا فرهنگ مالیاتی در جامعه نهادینه گردد.

درآمد بیشتر؛ سه‌م بیشتر

از سوی دیگر، نقش مالیات در کاهش نابرابری اقتصادی انکارناپذیر است. در یک نظام مالیاتی عادلانه، ثروتمندان سه‌م بیشتری در پرداخت مالیات دارند و درآمد‌های حاصل از آن صرف حمایت از اقشار کم‌درآمد و توسعه زیرساخت‌ها می‌شود. این مساله می‌تواند فاصله طبقاتی را کاهش داده و زمینه‌ساز تحقق عدالت اجتماعی شود. در این مسیر، طراحی پایه‌های جدید مالیاتی مانند مالیات بر ثروت، مالیات بر مجموع درآمد و مالیات بر عایدی سرمایه، گام‌هایی

مالیات، نه تنها یک منبع تأمین مالی برای دولت‌هاست، بلکه ابزاری اساسی برای تنظیم رفتارهای اقتصادی، تحقق عدالت اجتماعی و برقراری تعادل میان طبقات مختلف جامعه نیز محسوب می‌شود. در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، مالیات به‌عنوان «حق شهروندی» و نه صرفاً «هزینه‌ای تحمیلی» تلقی می‌شود. این نگاه نتیجه سال‌ها فرهنگ‌سازی، شفافیت مالی و ارائه خدمات متقابل از سوی حاکمیت به مردم است؛ مسیری که بسیاری از اقتصاد‌های در حال توسعه، هنوز تا رسیدن به آن فاصله قابل‌توجهی دارند اما ایران با تلاش‌های مستمر و همگام با تحولات جهانی و با کمک سازمان امور مالیاتی در این مسیر گام‌های موثری برداشته است.

این مسیر پرچالش و مستلزم هماهنگی دقیق میان سیاست‌های اقتصادی، فرهنگی و ساختاری است تا بتواند نظام مالیاتی را به جایگاه واقعی خود برساند.

در ایران، مالیات به‌عنوان دومین منبع اصلی تأمین بودجه عمومی پس از درآمد‌های نفتی شناخته می‌شود؛ اما برخلاف درآمد‌های نفتی که اغلب ناپایدار و وابسته به عوامل بین‌المللی هستند، مالیات می‌تواند یک منبع درآمدی پایدار، درون‌زا و مقاوم در برابر تحریم‌ها باشد. این قابلیت، مالیات را به ابزاری حیاتی برای تحقق استقلال اقتصادی و پایداری مالی کشور تبدیل کرده است. به همین دلیل است که طی سال‌های اخیر، شعار «اقتصاد بدون نفت» با محوریت «درآمد‌های مالیاتی پایدار» بیش از پیش از سوی سیاست‌گذاران مطرح شده و به عنوان یک هدف کلیدی در برنامه‌های توسعه اقتصادی کشور مورد توجه

موثر برای بهبود عدالت مالیاتی در کشور

به شمار می‌رود و می‌تواند ساختار درآمدی دولت را متنوع‌تر و پایدارتر سازد. همچنین، این اقدامات می‌توانند ضمن افزایش منابع مالی دولت، موجب توزیع عادلانه‌تر بار مالیاتی میان اقشار مختلف جامعه شوند و به رشد و توسعه اقتصادی کشور کمک کنند.

شفافیت مالیاتی در عصر دیجیتال

تحقق این اهداف بدون تحول دیجیتال در نظام مالیاتی ممکن نیست. ورود سامانه‌های هوشمند مانند پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، تبادل داده با بانک‌ها، بیمه‌ها و نهادهای دیگر، شفافیت اطلاعات اقتصادی را به‌طور قابل‌توجهی افزایش داده و راه را بر فرار مالیاتی می‌بندد. دیجیتالی شدن فرآیندهای مالیاتی، علاوه‌بر ارتقای کارآمدی سازمان امور مالیاتی، تجربه کاربری را برای مؤدیان نیز ساده‌تر کرده و هزینه‌های تعامل با دولت را کاهش می‌دهد.

این تحول نه تنها موجب افزایش سرعت و دقت در انجام امور مالیاتی می‌شود، بلکه زمینه بهبود خدمات‌رسانی و رضایت مؤدیان را نیز فراهم می‌آورد. به‌علاوه، استفاده از فناوری‌های نوین می‌تواند به کاهش فساد، افزایش شفافیت و تقویت نظارت‌های مالی کمک کند که همگی از ارکان اصلی یک نظام مالیاتی کارآمد و عادلانه هستند. در نهایت، باید تأکید کرد که اعتماد عمومی به نظام مالیاتی در گرو شفافیت، کارآمدی، عدالت و پاسخ‌گویی دولت است. مردم زمانی حاضرند مالیات پرداخت کنند که ببینند این منابع به درستی هزینه می‌شود، زیرساخت‌های شهری بهبود یافته،

خدمات عمومی تقویت شده و اقتصاد کشور به سمت توسعه پایدار حرکت می‌کند. افزایش اعتماد عمومی نه تنها موجب افزایش درآمدهای مالیاتی می‌شود، بلکه به توسعه فرهنگی و اجتماعی نیز کمک شایانی می‌تواند. تجربه کاربری را برای مؤدیان نیز ساده‌تر کرده و هزینه‌های تعامل با دولت و مردم ایجاد خواهد کرد.

قطب‌نمای توسعه اقتصادی

با نگاهی به مسیر طی‌شده، می‌توان گفت که ایران در مسیر درستی برای اصلاح

نظام مالیاتی قرار دارد. حرکت به سمت کاهش وابستگی به نفت، توسعه پایه‌های مالیاتی جدید، ارتقای عدالت مالیاتی و دیجیتالی شدن فرآیندها، همگی نشان از یک رویکرد اصولی و آینده‌نگر دارد که می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار و بهبود وضعیت اقتصادی کشور باشد.

بی‌تردید، سازمان امور مالیاتی کشور در این سال‌ها، با وجود همه چالش‌ها و محدودیت‌ها، تلاش‌های گسترده‌ای برای بهبود ساختار مالیاتی، افزایش

شفافیت، ارتقای فرهنگ مالیاتی و هم‌راستایی با فناوری‌های نوین انجام داده است.

این اقدامات نه تنها زیرساخت‌های اقتصادی کشور را تقویت کرده، بلکه گامی مهم در مسیر توسعه پایدار، عدالت اقتصادی و استقلال مالی برداشته است. با ادامه این روند، امید می‌رود نظام مالیاتی ایران بتواند به الگویی موفق در منطقه تبدیل شود و نقش موثری در تحقق اهداف کلان اقتصادی کشور ایفا نماید.

شفافیت در محل هزینه کرد درآمدهای مالیاتی، با نشان دار کردن مالیات

طرح «نشان دار کردن مالیات» به عنوان یک راهبرد کلیدی و ابزار نوین در نظام مالیاتی ایران، برای نخستین بار توسط سازمان امور مالیاتی کشور در سال ۱۴۰۳ تخصیص یک‌درصد از درآمد‌های مالیاتی به پروژه‌های سرمایه‌ای اولویت‌دار و با مشارکت مستقیم مؤدیان مالیاتی با هدف ارتقای شفافیت از محل هزینه کرد درآمدهای مالیاتی، افزایش تمکین مالیاتی و ارتقای فرهنگ پرداخت داوطلبانه مالیات و جلب مشارکت مؤدیان مالیاتی طراحی و اجرایی شده است. این طرح با اختصاص یک‌درصد از درآمد‌های مالیاتی (معادل ۱۲ هزار میلیارد تومان) و مشارکت ۳۶۳ هزار نفر از مؤدیان، توانست نزدیک به ۲۰۰۰ پروژه ملی و استانی را تأمین مالی کند که از این تعداد، ۱۳۲۳ پروژه توسط مؤدیان به طور کامل تأمین اعتبار شد.

الزامات اجرایی طرح «نشان دار کردن مالیات»

این طرح مبتنی بر مصوبه هیات وزیران در تاریخ ۱۴۰۳.۰۴.۱۰ آیین‌نامه اجرایی «نشان دار کردن مالیات‌ها» است. بر اساس این مصوبه، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده است تا با همکاری سازمان امور مالیاتی کشور سازگار مناسبی برای تخصیص یک‌درصد از کلیه درآمدهای مالیاتی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اولویت‌دار، حسب انتخاب مؤدیان فراهم آورد.

بر اساس ماده (۲) آیین‌نامه مذکور، سازمان برنامه و بودجه موظف است هر ساله در بازه زمانی تعیین شده (پانزدهم اردیبهشت ماه) فهرستی از پروژه‌هایی که امکان خاتمه یافتن آنها تا پایان سال وجود دارد و همچنین طرح‌های اولویت‌دار هر استان را به همراه سقف اعتبار موردنیاز در همان سال برای هر پروژه به سازمان امور مالیاتی اعلام نماید. سازمان امور مالیاتی نیز موظف است بستر الکترونیکی مناسبی را بر اساس اهداف و شرایط تعیین شده در آیین‌نامه، برای انتخاب مؤدیان مشمول تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم فراهم نماید. این بستر امکان تخصیص آنلاین مالیات پرداختی مؤدیان به طرح‌ها و پروژه‌های مشخص شده را فراهم می‌نماید.

وضعیت موفقیت طرح نشان‌دار کردن مالیات

الف - اهداف اجرای طرح «نشان دار کردن مالیات»:

طرح «نشان‌دار کردن مالیات» توانسته است گام‌های موثری در راستای افزایش شفافیت، عدالت مالی و تسریع در اجرای پروژه‌های عمومی بردارد. یکی از دستاوردهای مهم این طرح، ایجاد شفافیت در تخصیص منابع از طریق امکان انتخاب پروژه‌ها توسط مؤدیان است. این سازوکار، ارتباط مستقیمی میان پرداخت مالیات و نتایج ملموس حاصل از آن برقرار کرده و به شکل قابل‌توجهی اعتماد

عمومی را افزایش داده است؛ در نتیجه، میزان فرار مالیاتی کاهش یافته و تمایل به مشارکت داوطلبانه در پرداخت مالیات بیشتر شده است.

علاوه بر این، شفافیت در مصرف مالیات‌ها نیز از دیگر ابعاد مثبت طرح بوده است. اطلاع‌رسانی درباره نحوه هزینه‌کرد منابع مالیاتی، انگیزه مؤدیان برای پرداخت به‌موقع و داوطلبانه مالیات را تقویت کرده و نقش مهمی در بهبود فرهنگ مالیاتی ایفا نموده است.

در حوزه توزیع عادلانه منابع مالیاتی، اجرای طرح با اختصاص ۹۰ درصد از ظرفیت مالیاتی استان تهران به ۱۶ استان محروم کشور، گامی موثر در جهت کاهش شکاف‌های منطقه‌ای است. این سیاست نه تنها مشارکت مؤدیان در استان‌های برخوردار را تقویت کرده است، بلکه منابع مالی پروژه‌های ضروری و زیرساختی در مناطق کمتر توسعه‌یافته هدایت کرده است.

در نهایت، اجرای این طرح فرصتی برای تسریع در اجرای پروژه‌های ملی فراهم کرده است؛ به‌گونه‌ای که امکان خاتمه یافتن طرح‌هایی که دارای حداکثر منافع عمومی برای اقشار مختلف جامعه هستند، بیش از پیش فراهم شده و روند تحقق اهداف توسعه‌ای کشور با سرعت بیشتری دنبال می‌شود.

ب - دستاوردهای اجرای طرح «نشان دار کردن مالیات»:

طرح «نشان‌دار کردن مالیات» در

مرحله اجرا، دستاوردهای متعددی برای نظام مالی و توسعه کشور به همراه داشته است. یکی از مهم‌ترین نتایج آن، تأمین مالی پروژه‌های کلان در حوزه‌های زیرساختی نظیر آموزش، پرورش، آبرسانی، بهداشت و درمان، حمل‌ونقل بوده که بیشترین سهم را در جذب منابع مالیاتی کشور، این پرسش مطرح می‌شود که آیا تداوم این طرح در دستور کار دولت قرار خواهد گرفت یا خیر؟

دلایل ضرورت تداوم و تقویت طرح «نشان‌دار کردن مالیات»

طرح «نشان‌دار کردن مالیات» با هدف ارتقا کارایی نظام مالیاتی و افزایش شفافیت در تخصیص منابع، مزایای متعددی را برای نظام اقتصادی و اجتماعی کشور به همراه دارد. یکی از مهم‌ترین آثار این طرح، تحقق اهداف اقتصادی کشور از طریق تخصیص هدفمند منابع مالیاتی به پروژه‌های سرمایه‌ای است. این رویکرد، ضمن به‌کارگیری بهینه منابع، توسعه زیرساخت‌های ضروری برای رشد اقتصادی پایدار را تسهیل می‌کند. از سوی دیگر، تقویت عدالت مالیاتی از طریق مشارکت مستقیم مؤدیان در انتخاب پروژه‌ها، یکی از ویژگی‌های برجسته این طرح به‌شمار می‌رود. این مشارکت فعال، احساس مسئولیت اجتماعی را در میان مؤدیان افزایش داده و موجب ارتقا اعتماد عمومی به نظام مالیاتی کشور می‌شود.

همچنین، با ایجاد ارتباط مستقیم میان پرداخت مالیات و خدمات عمومی ارائه‌شده، زمینه برای افزایش رضایتمندی مؤدیان فراهم می‌شود. این ارتباط معنادار، شکاف میان مؤدیان و دستگاه مالیاتی را از طریق شفاف‌سازی و مشارکت مردمی در مدیریت مالیات پر می‌کند. اجرای این طرح با وجود چالش‌های متعدد، از نظر شاخص‌های اجرایی موفقیت‌آمیز ارزیابی می‌شود.

در این راستا عملکرد سازمان امور مالیاتی نیز در گستره مجموعه‌ای از اقدامات گسترده و ملی در معرفی شناساندن طرح، مزایای اقتصادی و اجتماعی آن و نحوه اجرای طرح از طریق تولید محتواهای آموزشی و اجرای کمپین‌های رسانه‌ای، فرهنگ‌سازی و تبیین اهداف طرح، گامی مهم در راستای آگاهی مؤدیان از فرآیند تخصیص مالیات و ترغیب و مشارکت مردمی در توسعه آبادانی کشور و همچنین ایجاد شفافیت در نحوه استفاده از منابع مالیاتی بوده است.

توسعه و تداوم این طرح با رفع چالش‌های موجود، می‌تواند به تحقق عدالت اجتماعی و توسعه پایدار کمک شایانی کند و درآمدهای پایدارتری برای دولت فراهم آورد. تداوم این طرح نیازمند تعهد تمامی نهادهای ذی‌ربط در اجرای دقیق مصوبات قانونی و همراهی تمام ذی‌نفعان، از جمله نهادهای دولتی و مؤدیان است.

یکی از مهم‌ترین نتایج آن، تأمین مالی پروژه‌های کلان در حوزه‌های زیرساختی نظیر آموزش

و پرورش، آبرسانی، بهداشت و درمان، راه‌سازی و حمل‌ونقل بوده که بیشترین سهم را در جذب منابع مالیاتی به خود اختصاص داده‌اند. این تمرکز بر پروژه‌های حیاتی، نقش مهمی در ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و توسعه متوازن مناطق مختلف کشور ایفا کرده است

رونق اقتصادی و افزایش تولید با حسابرسی سیستمی

یک کارشناس اقتصادی به بررسی تأثیر حسابرسی سیستمی مالیاتی و نحوه هدایت نقدینگی به سمت تولید و رونق اقتصادی و در نهایت تحقق شعار سال پرداخت. اکبر زرین جویی، درباره حسابرسی‌های سیستمی مالیاتی و تأثیر آن در هدایت نقدینگی به سمت تولید و تحقق شعار سال گفت: حسابرسی‌های سیستمی مالیاتی می‌تواند تولیدکنندگان را ترغیب کند که سرمایه خود را به حوزه تولید هدایت کنند. این که مالیات به صورت سیستمی باشد، به ما این امکان را می‌دهد که با سازوکارهای عملی و اجرایی، نقدینگی موجود در جامعه را به سمت تولید هدایت کنیم. تولید به عنوان یک نقش مولد باید بتواند ایفای نقش کند. زرین جویی افزود: دولت باید سازوکارهایی ایجاد کند که سرمایه‌ها به سمت تولید هدایت شوند. ما باید موانع را برای تولید برداریم و در عین حال، با ایجاد شرایط قانونی مناسب، نقدینگی را به سمت مسیرهای مفید سوق دهیم.

این کارشناس اقتصادی تأکید کرد: این کار در دنیای امروز پیچیده است، زیرا افراد انگیزه زیادی برای انجام فعالیت‌هایی با سودآوری بالا دارند. بنابراین، باید شرایطی فراهم کنیم که این افراد به سمت فعالیت‌های مولد هدایت شوند و سودآوری آنها در جهت بهبود اقتصاد کشور قرار گیرد. باید از هر دو جنبه، هم زمینه‌های اقتصادی مناسب را فراهم کنیم و هم اهرم‌های قانونی را تقویت نماییم. زرین جویی افزود: باید راه‌ها را برای حرکت در مسیر درست باز کنیم و کلی، هدف این است که تمامی توان مالی موجود در کشور به سمت تولید هدایت شود.

این کارشناس اقتصادی ادامه داد: استفاده از حسابرسی‌های سیستمی و هدایت صحیح نقدینگی به سمت تولید می‌تواند به حل مشکلات اقتصادی کمک کند و راه را برای تحقق شعار سال در راستای تقویت تولید و سرمایه‌گذاری باز کند.